

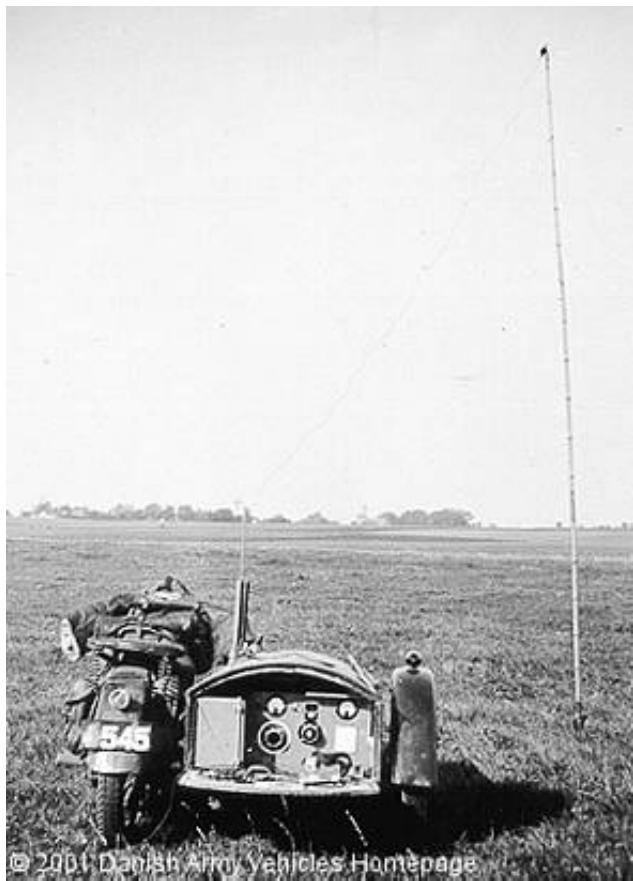
Om dansk rytteri 1932-1940, Del 4

1939 - 1940

Gardehusarregimentet

Regimentet formeredes 2. september 1939 i henhold til mobiliseringsbestemmelserne, men med reducerede styrker, da hærordningen ikke var ført til bunds.

- De *to rytterskadroner* blev hver på kommandodeling, trefodsdeling, to rytterdelinger og en skyttedeling på cykel - i alt ca. 8 officerer, 2 befalingsmænd af officiantgruppen, 10 øvrige befalingsmænd og 190 gardehusarer hver.
- De *to cyklisteskadroner* og *motorcyklisteskadronen* (3. Cyklisteskadron) havde hver ca. 6 officerer, 2 befalingsmænd af officiantgruppen, 10 øvrige befalingsmænd og 109 gardehusarer. Cyklisteskadronerne formerede hver tre delinger af tre grupper, mens motorcyklisteskadronen formeredes i to motorcyklistdelinger og en motorcykelkanondeling.
- *Skytteskadronen* kunne med kun 2 officerer, 1 befalingsmand af officiantgruppen, 5 øvrige befalingsmænd og 66 gardehusarer stille en motorvognkanondeling på fire grupper (hver en kanon) og en pionergruppe.
- *Panservognseskadronen* stillede to panservognsdelinger à tre vogne - hvoraf dog den ene deling måtte klare sig med øvelsespanservogne - i alt 5 officerer, 2 befalingsmænd af officiantgruppen, 12 øvrige befalingsmænd og 143 panservognskørere (korporaler) og gardehusarer.

Nimbus motorcykel, med radiosidevogn.
Fra Danish Army Vehicles Homepage,
som oplyser Gardehusarregimentets
Historiske Samling som kilde til fotografiet.

Jydske Dragonregiment

Ovenstående oplysninger stammer fra Kilde 1, men tilsvarende detaljerede oplysninger fremgår ikke af Kilde 2, men det må antages at Jydske Dragonregiment kan have haft en tilsvarende styrke.

Daværende Premierløjtnant V.V. da Costa Carneiro var i september 1939 næstkommanderende ved Jydske Dragonregiments panservognseskadron.

I Kilde 2 nævnes, at eskadronen *bestod af mandskab af forskellige årgange, men det mest uhomogene var de 72 køretøjer, den havde, spændende fra de 2 Lynx (panservogne) over en Nimbus motorcykel med en hel lille bygning af en radiostation på siden, til udskrevne lastvogne. Der var 5 delingsførere.*

Den omtalte Nimbus motorcykel med radiosidevogn kan have været i stil med denne illustration.

Beredskabet nedtrappes

Ved Gardehusarregimentet hjemsendtes cirka halvdelen af styrken medio september 1939, men bevarer en beredskabsafdeling bestående af:

- *Panservognseskadronen* med 2 panservognsdelinger, 2 motorcyklistdelinger, 1 motorcykelkanondeling, 1 motorvognskanondeling samt 1 pionergruppe. Eskadronen blev i begyndelsen betegnet som *beredskabsmotoreskadron*.
- *Cyklisteskadronen*, som var dannet ved en sammenlægning af de to cyklisteskadroner. Eskadronen blev i begyndelsen betegnet som *beredskabscyklisteskadronen*.

Indtil december 1939, hvor beredskabet nedtrappedes yderligere omfattede beredskabsafdelingen, som lå i kantonement øst for Næstved, også *1. og 2. Ryttereskadron*.

Faksegruppen

I februar 1940 forlagdes Gardehusarregimentets panservognseskadron og cyklisteskadron til området syd for Fakse (om Roholte og Vindbyholt) og skulle i givet fald samvirke med styrker af 5. Regiment (i kantonement om Præstø).

Styrken blev benævnt Faksegruppen [1](#)) og bestod - ud over panservognseskadronen og cyklisteskadronen - af *12 små forskelligartede fodfolkskompagnier, 2 batterier, 1 pionerkompagni og 1 telegrafkompagni* [2](#)). (Kilde 3.)

*Dele af Gardehusarregimentets Faksegruppe den 9. april 1940.
Fra Dragonavisen.*

Forrest ses en Landsverk Lynx panservogn (P.V.10), efterfulgt af en motorcykel samt en Opel Blitz og en Ford lastvogn. Husaren (en del af motorcyklens besætning) er iført bl.a. motorhætte 1938 og bærer sin rytterkarabin 1889, med kårdebajonet, over højre skulder.

9. april 1940

Ritmester F. B. Alten, der var chef for Gardehusarregimentets Faksegruppe (og Panservognseskadronen) modtog 8. april 13:30 ordre om *almindeligt beredskab* og 19:45 fra 5. Regiment ordre om *forhøjet beredskab*. Kilde 1 beskriver videre om gruppens oplevelser den 9. april 1940:

"Uden orientering om situationen i øvrigt vækkedes gruppen 9. april 05:45 af stærk flyverlarm fra 6 tyske jagere over kvartererne, hvorpå eskadronerne beordredes i flyverskjul. 06:10 kom meddelelsen om tysk landgang overalt på Sjælland og ordre om modstand mod enhver neutralitetskrænkelse; dette medførte straks, at gruppen sikrede sig på stedet, og ritmesteren søgte forbindelse med Gardehusarregimentet og andre militære myndigheder over telefonen.

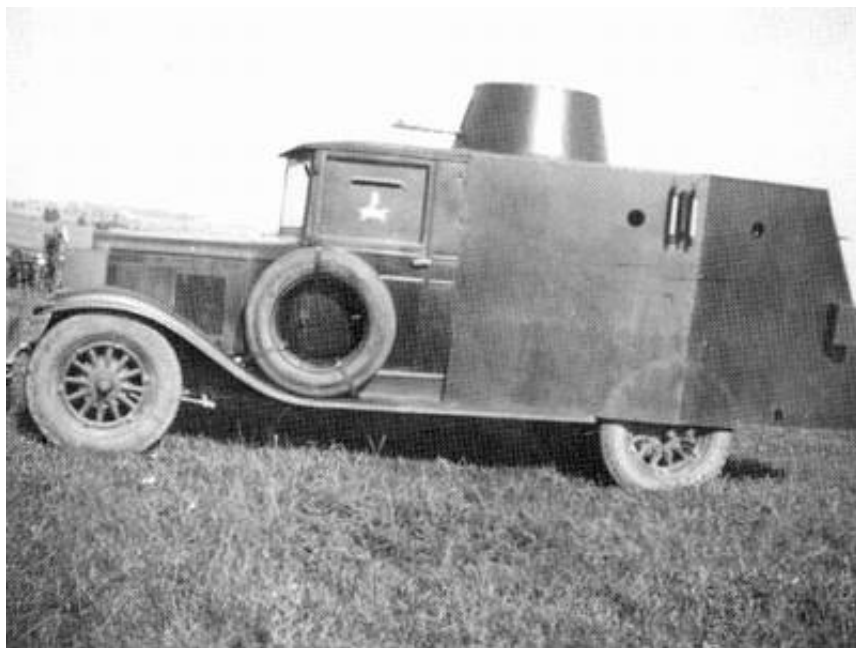
Ordren om, at modstand ikke måtte ydes, indtraf 06:35 fra 5. Regiment og bekræftedes af andre styrker, med hvem ritmesteren kom i forbindelse. Gruppens plan om at afgå mod nord til regimentets hovedstyrke

i Hørsholm måtte skrinlægges på grund af den stærke tyske flyvervirksomhed.

11:30 kom de første tyske styrker, og umiddelbart efter forlangte en tysk løjtnant gruppens våben afleveret, hvilket nægtedes af ritmesteren og andre officerer i de spredte kvarterer. For at hindre en afvæbning kørte ritmesteren nu til Vordingborg, hvor hans optræden over for den tyske kommandant, oberst Buck, indgav en sådan respekt, at afvæbningen foreløbig udsattes til 10. april, og ritmesteren sikrede sig ved tilbagekomsten feltmæssigt mod overraskelser. Henimod aften overvældedes ritmesteren - der i Vordingborg havde været vidne til tysk afvæbning af danske styrker - af tanken om den skam, der ville overgå gardehusarer, hvis afvæbning fandt sted.

For anden gang kørte ritmesteren til Vordingborg, hvor han ca. 21:00 blev indladt for oberst Buck. Under den påfølgende samtale talte ritmesteren rent ud som soldat til soldat og sandelig - atter med resultat: Den tyske kommandant gik med til, at Gardehusarregimentets styrker beholdt våben og ammunition, samt at enkelte våben der - ved den første forvirring var blevet taget i enkelte kvarterer - atter udleveredes Faksegruppen.

Først 12. april forlagdes gruppen til mobiliseringskvartererne omkring Slagslunde-Knardrup, efter at man 11. april havde måttet tolerere en tysk bataljons kortvarige hvil under march inden for kantonnementsområdet."

*Øvelsespanservogn, i tjeneste ved Gardehusarregimentet.
Fra Kilde 5, som dog ikke daterer billedet.*

Fordelingen af panservognene

Kilde 5 oplyser, at de 5 egentlige panservogne den 9. april 1940 var fordelt således:

- P.V. 9, 10 og 11 ved Gardehusarregimentets panservognseskadron (Faksegruppen)
- F.P. 7 og 8 (der betegnes som nedslidte) ved Jydske Dragonregiment panservognseskadron (Århus).

Herudover var der 10-15 attrapper (øvelsespanservogne) - lastvogne med overbygning af jern eller træ.

Kilder

1. *Gardehusarregimentet gennem 200 år*, Næstved 1962.
2. *Jydske Dragoner 1679-1979*, Holstebro 1979.
3. *Hæren, der ikke matte Kæmpe* af P.M. Norup, Povl Branners Forlag, København 1945.

4. *Gardehusarkasernen den 29. august 1943* af Anders D. Henriksen, Forlaget Devantier, Næstved 1993, ISBN 87-984530-0-9.
5. *Panservåbnet i Danmark* af Ole Drostrup, Tøjhusmuseet 1991, ISBN 87-89022-20-3.

Per Finsted

Efterskrift

*Forsøgspanservogn 1 eller 2 i tysk bemaling, fotograferet 8. maj 1945.
Fra Kilde 1.*

Henset til periodeafgrænsningen er det ikke her tanken at beskrive rytterregimenternes situation under Besættelsen, herunder træfningerne mellem tyske og danske enheder den 29. august 1943.

Henset til billedmaterialet, så vil jeg dog ikke undlade at videregive et par billeder til at runde historien af.

Den ene af de to første forsøgspanservogne - F.P. 1 eller 2 - overlevede krigen og blev genfundet i København. De rådige kilder er dog ikke enige om, hvilken af vognene, det drejer sig om.

Officeren er Sekondløjtnant Holger Buch, fra Gardehusarregimentet.

Billedet nedenfor viser Gardehusarregimentet på *Soldatens og orlogsgastens dag* den 6. juli 1943, i hvilken anledning der blev holdt en større parade i Næstved.

Kilde 4 indeholder et par yderligere billeder fra samme dag, samt den sidste fotolejlighed - Næstved Garnisons forældredag den 22. august 1943.

Billedbladet bragte 30. august 1943 en større fotoreportage fra dagens opvisninger og yderligere billeder herfra findes på hjemmesiden Dansk Militærhistorie.

Gardehusarregimentet den 6. juli 1943.

*I teten Prins Viggo, oberstløjtnant Fog (regimentschefen) og kaptajnløjtnant Münter.
Fra Kilde 1.*

Noter:

1) Gardehusarregimentet benævnte også sin del af styrken som Faksegruppen.

2) Der er tale om 1. Pionerkompagni/1. Pionerbataljons beredskabskompagni og 9. Ingeniørkompagni, der var Sjællandske Divisions telegrafkompagni, jf. *Ingeniørregimentet 1880-1955* af Oberst Niels Maare, Særtryk af Tidsskrift for Ingeniørofficerer, København 1955.